

Probleemgedrag en het biopsychosociaal model. Een vertroebelde blik?

**Dr. Sandra Zwijsen, neuropsycholoog/onderzoeker
IGJ - VUmc**

Meneer D.

- Geagiteerd en agressief
- Uiteindelijk bijna 24/7 op zijn kamer
- Steeds meer persoonsgerichte stimuli (verschillende verzorgenden, persoonlijke spullen, muziek, etc.)
- Steeds agressiever
- Observatie: problemen met selectieve aandacht...

Ach bespot mij niet

Ik ben een dwaze, sukkelende oude man

Ruim tachtig jaar, geen uurtje meer of minder

En, om ronduit te spreken,

Ik vrees dat ik niet goed bij mijn verstand ben

Ik geloof dat ik U ken en ook die man;

Toch twijfel ik, want ik weet in het geheel niet

Waar ik hier ben en met de beste wil

Herinner ik mij deze kleren niet

Noch weet ik waar ik gisteren de nacht heb doorgebracht.

King Lear, Shakespeare (1564 – 1616)

Historie van Dementie

De = zonder Mens= geest, ziel

Voor 1880: dementie is de vergaarbak voor allerlei psychiatrische ziektebeelden.

Benaming: 'stupidity', 'foolishness', 'simplicity'

Oorzaak: een klap op het hoofd, overeten, heftige lust of passie

Behandeling: psychiatrie, opsluiten, vastketenen

Historie van Dementie

1900

Rond 1880 : dementie een meer afgebakende organische aandoening

Rond 1900 : ontdekte Alois Alzheimer bij patiënte Auguste D. eiwit ophopingen.

Benaming: cognitieve (1st order) en non-cognitieve (2nd order) symptomen

Oorzaak: breinschade (vooral cognitieve symptomen)

Historie van Dementie

Rond 1950 ontdekking psychofarmaca.

Patiënten meer 'open' voor behandeling cognitieve symptomen.

Stijgende levensverwachting, steeds meer mensen met dementie in instellingen

Tegenreactie medisch/organisch model:

- ‘Person centred care’ [Tom Kitwood],
- Validation therapy [Naomie Feil],
- Coping [o.a. Rose Marie Drees, Linda Clare],
- Unmet Needs model [Jiska Cohen-Mansfield]
- “Belevingsgerichte zorg”, biopsychosociale model

Sociaal

- Kitwood, Cohen-Mansfield

Psycho

- Feil, Drees

Bio

- ????

How To

PubMed

"Perception"[Mesh] AND "dementia"[Mesh] AND "Behavior"[Mesh]

Create RSS Create alert Advanced

Summary 20 per page Sort by Most Recent

Send to

Search results

Items: 1 to 20 of 588

<< First < Prev Page 1 of 30 Next > Last >>

- [Impact of auditory-visual bimodality on lexical retrieval in Alzheimer's disease patients.](#)
1. Simoes Loureiro I, Lefebvre L.
Dement Geriatr Cogn Disord. 2015;39(5-6):348-59. doi: 10.1159/000376609. Epub 2015 Apr 14.
PMID: 25895613
[Similar articles](#)
- [Embedding the perceptions of people with dementia into quantitative research design.](#)
2. O'Rourke HM, Duggleby W, Fraser KD.
Qual Life Res. 2015 May;24(5):1145-55. doi: 10.1007/s11136-015-0967-x. Epub 2015 Mar 26.
PMID: 25809650
[Similar articles](#)
- [Musical tasks targeting preserved and impaired functions in two dementias.](#)
3. Halpern AR, Golden HL, Magdalinou N, Witoonpanich P, Warren JD.
Ann N Y Acad Sci. 2015 Mar;1337:241-8. doi: 10.1111/nyas.12616.
PMID: 25773640 **Free PMC Article**
[Similar articles](#)
- [Functional MRI of music emotion processing in frontotemporal dementia.](#)
4. Augustus JL, Mahoney CJ, Downey LE, Omar R, Cohen M, White MJ, Scott SK, Mancini L, Warren JD.

Ne
Try
So

Re

Fir
Da

Resultaten literatuurstudie

- 94 relevante papers
- Papers over: Geheugen, Perceptie, interpretatie en inhibitie/respons controle
- Alle onderzoek bij begin stadia dementie
- Bijna alle onderzoek bij Alzheimer

Geheugen

- Semantisch geheugen vaak meer aangedaan dan episodisch geheugen
- Beter geheugen voor levende dingen dan niet-levend
- Aanwijzingen voor beter impliciet dan expliciet geheugen

Perceptie

- Moeite met het herkennen van (emotioneel beladen) gebaren
  - Moeite met herkennen van oneerlijke spraak (vroeg aanwezig bij frontotemporale)
  - Moeite met herkennen emoties
  - Moeite met herkennen gevaar
-
- > Kan leiden tot ogenschijnlijk onaangepast gedrag

Interpretatie

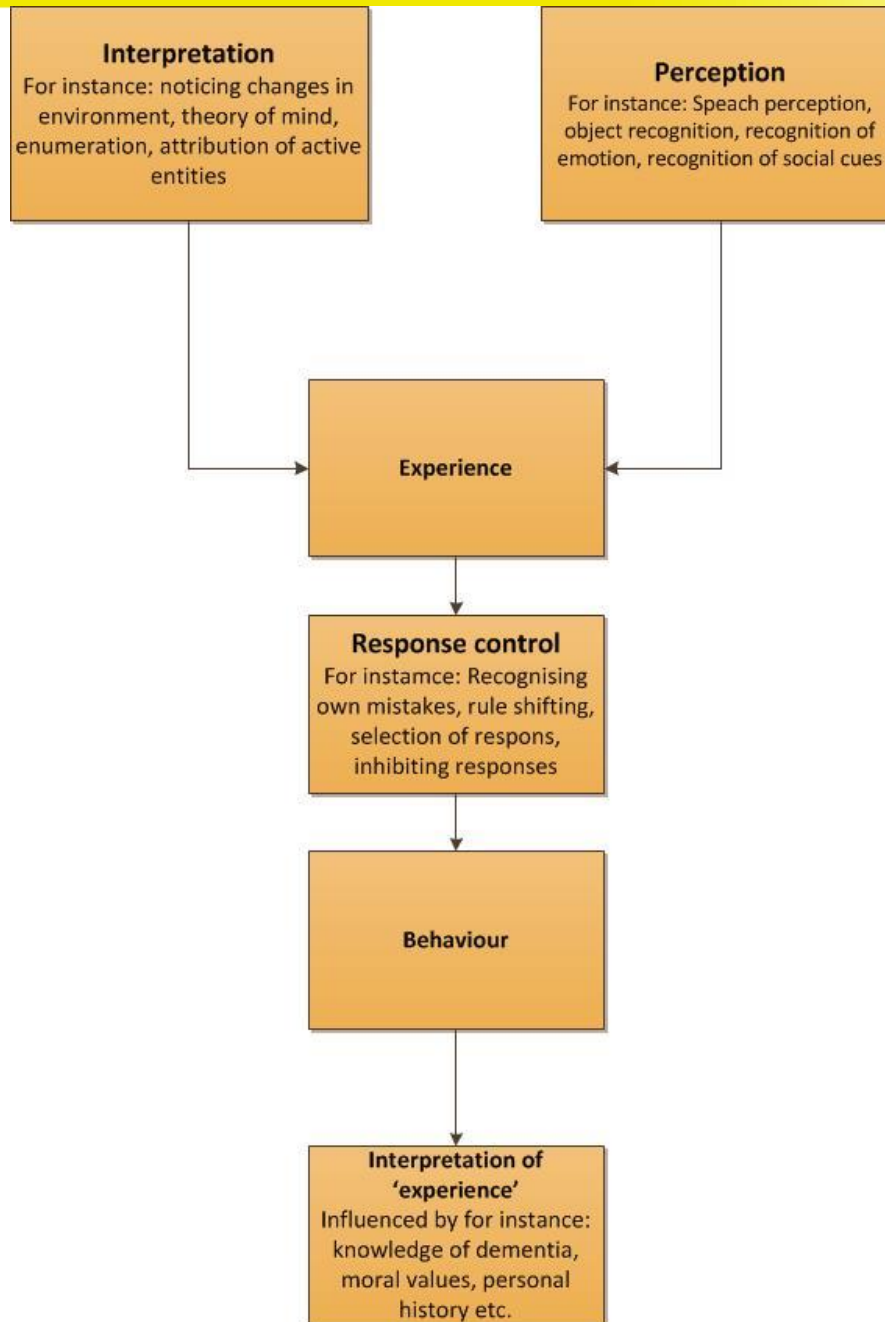
- Verdelen aandacht om meerdere stimuli te begrijpen als 1 beeld/situatie
  - Herkennen van (langzame) veranderingen in de omgeving
  - Overzien van aantallen
  - Over-attributie van levende dingen
  - Trage visuele informatieverwerking
-
- > Maakt het ingewikkeld om de situatie juist in te schatten en juist te reageren

Inhibitie/ respons controle

- Fouten opmerken & tijdig herstellen
- Selecteren van relevante informatie/inhiberen van respons op irrelevante informatie
- Problemen met regels wisselen
- > respons die we zien is dus niet altijd bewust

Conclusie

- Huidige stand van de wetenschap wordt overheerst door psychosociale modellen
- Gebrek aan kennis over neuropsychologische gevolgen van matig-ernstige dementie
- Onderzoek naar neuropsychologie bij matig tot ernstige dementie is noodzakelijk voor een écht bio-psycho-sociaal model

Wat is nodig?

- Neuropsychologisch onderzoek is nu beperkt tot beginstadia dementie
- Weinig tot geen testmateriaal voor verpleeghuis bewoners
- Andere soort testen; geen 'proefopstelling'
- Pilot met testbatterij met de hulp van +- 5 psychologen

Wat is nodig?

- Minimaal 5 psychologen uit de psychogeriatric
- 1 halve lesdag over het gebruik van het testmateriaal
- Minimaal 3 bewoners in 6 maanden testen [NB alleen bewoners waar direct meerwaarde zou kunnen zijn van testen]
- Testscores worden anoniem aan onderzoekers terug gekoppeld
- Gebruikstevredenheid wordt via telefonisch interviews bepaald

The End

s.zwijsen@vumc.nl